47. DERS

CEVAP CÜMLESİNİN BAŞINA 'FE' HARFİNİN GELMESİ

CEVAP CÜMLESİNİN BAŞINA 'FE' HARFİNİN GELMESİ

Bir önceki dersimizde '***Şart Cümleleri***' adını verdiğimiz cümle yapılarının biri '***şart cümlesi***', diğeri '***cevap cümlesi***' olmak üzere iki temel öğeden oluştuğunu belirtmiştik. Prensip olarak bu cümle yapılarında '***şart cümlesi***' adını verdiğimiz cümleciğin başına (***Fe***) harfi gelmemekle birlikte, şu beş durum söz konusu olduğunda (***Fe***) harfi gelmektedir :

1. Cevap cümlesi '***isim cümlesi***' olduğunda

2. Cevap cümlesi نِعْمَ , بِئْسَ , لَيْسَ ve عَسَى gibi '***camid (çekimsiz veya yarı çekimli) bir fiil***' olduğunda

3. Cevap cümlesi; '***emir cümlesi***', '***nehiy cümlesi***', '***temenni cümlesi***' ve '***soru cümlesi***' gibi "***talebî cümle***" özelliğinde olduğunda.

4. Cevap cümlesi, başında مَا , لاَ , لَنْ gibi olumsuzluk edatlarından birinin yer aldığı '***olumsuz bir cümle***' olduğunda

5. Cevap cümlesi, başında قَدْ , سَ , سَوْفَ harf veya edatlarından birinin bulunduğu mazi veya muzari bir fiil cümlesi olduğunda.

Önemli Not : Yukarıda saydığımız beş durum söz konusu olduğunda, hem iki muzari fiili cezmeden edatların cevap cümlelerinin başında, hem de cezmetmeyen edatların cevap cümlelerinin başında mutlaka fethalı bir '*fe*' harfi bulunur. Şayet iki muzari fiili cezmeden şart edatlarının cevaplarının başında '*fe*' harfi bulunuyorsa, cevap cümleleri lafzen değil mahallen meczumdur.

Cevap Cümlesinin İsim Cümlesi Oluşu ile İlgili Cümle Örneği		
		Harf (İraptan Mahalli Yok)
فَعَاقِبَتُكَ سَيِّئَةٌ	تَكْذِبْ	إِنْ
Cevap Cümlesi (İsim Cümlesi/ Mahallen Meczum)	Şart Fiili	Şart Edatı
Yalan söylersen sonun kötü olur.		

CEVAP CÜMLESİNİN İSİM CÜMLESİ OLUŞU İLE İLGİLİ ÖRNEKLER

(1) مَتَى يَدْخُلِ الْعُمَّالُ الْأَتْرَاكُ الْبَلَدَ فَهُمْ يَرْتَاحُونَ بَالاً.

Türk işçiler ülkeye ne zaman girseler rahat bir nefes alıyorlar.

(2) إِنْ يَعْتَزِلِ الرَّئِيسُ الْحُكْمَ فَإِدَارَةُ الدَّوْلَةِ تُحَالُ لِنَائِبِهِ.

Başkan yönetimden ayrılırsa, ülkenin idaresi yardımcısına geçer.

(3) مَتَى أَقْبَلَ اللَّيْلُ فَأَنَا أَسْتَغْرِقُ فِي نَوْمٍ عَمِيقٍ.

Gece olunca derin bir uykuya dalarım.

(4) لَوْ تَتَوَاضَعُ فَالنَّاسُ يَحْتَرِمُونَكَ كُلَّ الاِحْتِرَامِ.

Mütevazi olursan, insanlar sana büyük saygı duyarlar.

(5) إِنْ تَسْتَقِيمُوا اسْتِقَامَةً فَالْفَوْزُ لَكُمْ لاَ مَحَالَةَ.

Dosdoğru olursanız, başarı kaçınılmaz olarak sizindir.

(6) أَنَّى تَعْمَلْ مُخْلِصًا فَهُنَاكَ السَّعَادَةُ.

Nerede samimi bir şekilde çalışırsan, işte başarı oradadır.

(7) إِنْ تِهْتُمْ فِي الْغَابَةِ فَأَكْبَرُكُمْ رَئِيسُكُمْ إِطْلاَقًا.

Ormanda kaybolursanız, mutlaka en büyüğünüz lideriniz olacak.

(8) إِنْ تُخْلِصْ فِي أَعْمَالِكَ فَشَأْنُكَ يَرْتَفِعُ.

İşlerinde samimi olursan onurun (şerefin) artar.

(9) إِنْ تَرْكُضْ كَثِيرًا فَأَنْتَ تَشْعُرُ بِالتَّعَبِ الشَّدِيدِ حَتْمًا.

Çok koşarsan, elbette aşırı yorgunluk hissedersin.

(10) إِذَا أَحْرَزْتَ أَيَّةَ جَائِزَةٍ فَأُسْرَتُكَ تَفْتَخِرُ بِكَ دَوْمًا.

Hangi ödülü kazanırsan kazan, ailen seninle hep gurur duyacaktır.

ÖNEMLİ NOT

Cevap cümlesi isim cümlesi olarak geldiğinde başında فَ harfinin bulunması gerektiği yukarıda ifade edilmişti. Ancak bazen bu harfin yerine 'Sürpriz إِذَا'sı (إِذَا الْفُجَائِيَّةُ) adını verdiğimiz bir sözcük gelebilir. Aşağıdaki örnekleri dikkatle inceleyelim.

إِذَا أَخَذْنَا مُتْرَفِيهِم بِالْعَذَابِ إِذَا هُمْ يَجْأَرُونَ.

Nihayet refah ve bolluk içinde olanlarını azapla kıskıvrak yakaladığımız zaman, bakmışsın ki feryat edip duruyorlar.

وَإِن تُصِبْهُمْ سَيِّئَةٌ بِمَا قَدَّمَتْ أَيْدِيهِمْ إِذَا هُمْ يَقْنَطُونَ.

Eğer kendi işledikleri şeyler sebebiyle başlarına bir kötülük gelirse, bir de bakarsın ki ümitsizliğe düşerler.

فَلَمَّا جَاءهُم بِآيَاتِنَا إِذَا هُم مِّنْهَا يَضْحَكُونَ.

(Mûsâ) mucizelerimizi kendilerine getirince, bir de bakmışsın, o mucizelere gülüyorlar!

فَإِنْ أُعْطُوا مِنْهَا رَضُوا وَإِنْ لَمْ يُعْطَوْا مِنهَا إِذَا هُمْ يَسْخَطُونَ.

Kendilerine ondan bir pay verilirse, hoşnut olurlar; eğer kendilerine ondan bir pay verilmezse, hemen kızarlar.

فَإِذَا أَصَابَ بِهِ مَن يَشَاء مِنْ عِبَادِهِ إِذَا هُمْ يَسْتَبْشِرُونَ.

Onu (yağmuru) kullarından dilediklerine uğrattığı zaman bir de bakarsın sevinirler

Cevap Cümlesinin Camid Fiil Oluşu İle İlgili Örnek Cümle		
		İsim (Mefûlün Bih)
فَلَيْسَ بِسِرٍّ عِنْدَ اللهِ	تَكْتُمْ	مَا
Cevap Cümlesi (Camid Fiil ile Başlayan)	Şart Fiili	Şart Edatı
Ne gizlersen gizle, (bu) Allah'ın katında bir sır değildir.		

CEVAP CÜMLESİNİN CAMİD FİİL OLUŞU İLE İLGİLİ ÖRNEKLER

(1) مَنْ يُفْشِ السِّرَّ فَلَيْسَ بِأَمِينٍ بَيْنَ النَّاسِ.

Kim sır verirse, insanlar arasındaki güvenirliliği kalmaz.

(2) مَنْ أَخْلَفَ وَعْدَهُ فَبِئْسَ مَا فَعَلَهُ.

Kim verdiği sözden dönerse, yapmakta olduğu şey ne kötüdür.

(3) إِنْ يَجْمَعِ الطَّالِبُ الْمَعْلُومَاتِ فِي صِغَرِهِ فَنِعْمَ مَا يَفْعَلُهُ.

Öğrenci bilgileri küçüklüğünde edinirse, yaptığı şey ne hoştur.

(4) إِنْ أَهْدَيْتَ هَدِيَّةً لِأُمِّكَ فِي عِيدِ الْأُمَّهَاتِ فَنِعْمَ مَا فَعَلْتَ.

Anneler gününde annene bir hediye verirsen, yaptığın bu davranış ne hoş olur.

(5) إِنْ تَحْفَظِ الدُّرُوسَ مُجَرَّدَ حِفْظٍ فَلَيْسَ هٰذَا مُفِيدًا لَكَ.

Dersleri ezberlemekle yetinirsen, bu sana fayda sağlamayacaktır.

(6) إِنْ تُتْقِنْ هَاتَيْنِ اللُّغَتَيْنِ فَعَسَى أَنْ تَحْصُلَ عَلَى الْعَمَلِ بِسُهُولَةٍ.

Bu iki dili iyi bilirsen, umarım kolayca iş bulursun.

(7) إِنْ تَتُوبُوا إِلَى اللهِ فَعَسَى أَنْ يَرْحَمَكُمْ.

Allah'a tevbe ederseniz, belki de size merhamet eder.

(8) لَوْ تُدَخِّنْ بَيْنَ يَدَيِ الصِّغَارِ فَبِئْسَ مَا تَصْنَعُ سُلُوكًا.

Küçüklerin önünde sigara içersen, bu yaptığın ne çirkin bir davranış olur.

(9) إِذْمَا تَفْتَتِحِ الدَّوْلَةُ مَدَارِسَ لِلْمَكْفُوفِينَ فَنِعْمَ مَا تَفْعَلُ.

Eğer devlet engelliler için okullar açacak olursa, bu ne güzel bir şey olur.

(10) مَا تُنْفِقْ فِي سَبِيلِ اللهِ فَلَيْسَ هٰذَا إِسْرَافًا وَ لَا عَبَثًا.

Allah yolunda ne harcarsan harca, (o şey) ne israf olur, ne de boşa gider.

Cevap Cümlesinin Talebî Cümle Oluşu İle İlgili Örnek Cümle		
		İsim (Mefûlün Fih)
فَتَوَضَّأْ فَصَلِّ	تَسْتَيْقِظْ	مَتَى
Cevap Cümlesi (Talebî / Emr-i Hazır)	Şart Fiili	Şart Edatı
Ne zaman uyanırsan, abdest al ve namaz kıl.		

CEVAP CÜMLESİNİN TALEBÎ CÜMLE OLUŞU İLE İLGİLİ ÖRNEKLER

(1) أَيْنَمَا تُصَادِفْ مِنْ فَشَلٍ فَادْرُسْ أَسْبَابَهُ فِي الْحَالِ.

Nerede bir başarısızlık görürsen derhal nedenlerini incele.

(2) إِذْمَا يُسَلِّمْ عَلَيْكَ أَحَدٌ فَسَلِّمْ عَلَيْهِ بِأَحْسَنَ مِنْهُ.

Eğer biri sana selam verirse, daha güzel bir selamla mukabelede bulun.

(3) إِنْ أَغْضَبَكَ أَبَوَاكَ فَلاَ تَقُلْ لَهُمَا أُفٍّ.

Anne ve baban seni öfkelendirse (dahi), Onlara 'öff!' bile deme.

(4) مَنْ أَحَبَّ أَنْ يَرْضَى اللهُ فَلْيَعْمَلْ مَا فِيهِ خَيْرٌ.

Kim Allah'ın hoşnut olmasını dilerse, hayırlı olan ameller işlesin.

(5) لَوْ تُرِيدُ النَّجَاحَ فَلاَ تُقَصِّرْ فِي وَاجِبَاتِكَ.

Başarı istiyorsan, ödevlerinde kusurlu davranma.

(6) أَيَّ عَمَلٍ تَعْمَلْ فَانْوِ فِيهِ الْخَيْرَ.

Hangi işi yaparsan yap, o hususta (mutlaka) iyi niyetli ol (hayır dile).

(7) إِنْ يُوَاظِبْ عَلَى السَّرِقَةِ فَهَلْ يَسْلَمُ مِنَ الْقَبْضِ عَلَيْهِ؟

Hırsızlığa devam ederse, yakalanmaktan kurtulabilir mi?

(8) إِنْ تُرْضِ اللهَ فَهَلْ فَوْقَهُ أَمْرٌ أَعْلَى؟

Şayet Allah'ı memnun edersen, bundan daha üstün bir şey olabilir mi?

(9) إِنْ تُطْرَدْ مِنَ الْعَمَلِ فَلاَ تَتَّهِمْ أَحَدًا سِوَاكَ.

Eğer işten atılırsan, kendinden başka hiç kimseyi suçlama!

(10) إِنْ تَعِشْ فِي هٰذَا الْعَصْرِ فَلاَ تَعْتَمِدْ عَلَى أَيِّ شَخْصٍ وَ لَوْ كَانَ أَبَاكَ.

Eğer bu çağda yaşıyorsan, baban bile olsa hiçkimseye güvenme!

(11) إِنْ تَكُنْ صَدِيقًا لِي فَلاَ تَشِ بِي إِلَى خُصُومِي.

Benim arkadaşımsan, beni düşmanlarıma gammazlama!

(12) إِذَا آمَنَ شَخْصٌ بِاللهِ فَهَلْ يَخَافُ غَيْرَ اللهِ؟ وَ هَلْ يَقْلَقُ لِشَيْءٍ تَافِهٍ؟

Bir kişi Allah'a inanıyorsa Ondan başkasından korkar mı? Basit bir şeyden ötürü kaygı duyar mı?

(13) أَيْنَمَا تَرَوْا الْعُمْيَ وَ الصُّمَّ وَ الْعُرْجَانَ فَلْتَبْسُطُوا يَدَ الْمُسَاعَدَةِ لَهُمْ.

Nerede kör, sağır ve topal görürseniz, kendilerine yardım elinizi uzatın.

(14) إِنْ تَجِدْ صَدِيقَكَ فِي مَوْقِعِ خَطَرٍ فَلاَ تَفْرَحْ بِمَا أَصَابَهُ.

Dostunu tehlikeli bir durumda bulursan, başına gelen şeyden ötürü sevinme!

(15) مَتَى عَطَسَ رَفِيقُكَ فَلاَ تَنْسَ أَنْ تُشَمِّتَ (أَنْ تَقُولَ يَرْحَمُكَ اللّٰهُ).

Arkadaşın hapşırdığında 'Yerhamukellah' demeyi unutma!

(16) لَوْ نَنْصَرِفُ حَالاً فَلَعَلَّنَا نَلْحَقُ بِالْقِطَارِ.

Şimdi yola koyulursak, belki de treni yakalarız.

(17) لَوْ أُصْدِرَتِ الْقَرَارَاتُ الْمَطْلُوبَةُ فَلَعَلَّ الْحَالَةَ الاِقْتِصَادِيَّةَ تَتَحَسَّنُ.

Talep edilen kararlar çıkarılırsa muhtemelen ekonomik durum iyileşir.

(18) إِنْ تُسَافِرْ إِلَى الْقَاهِرَةِ فَلاَ تَنْسَ زِيَارَةَ الأَهْرَامِ.

Kahire'ye gidersen piramitleri gezmeyi sakın unutma!

Cevap Cümlesinin Olumsuz Fiil Cümlesi Oluşu İle İlgili Örnek		
		Harf (İraptan Mahalli Yok)
فَلَنْ تُوَبَّخَ	تُخْطِئْ	إِنْ
Cevap Cümlesi (Olumsuz Fiil Cümlesi)	Şart Fiili	Şart Edatı
Şayet hata yaparsan azarlanmayacaksın.		

CEVAP CÜMLESİNİN OLUMSUZ FİİL CÜMLESİ OLUŞUNA ÖRNEKLER

(1) إِنْ تُصَاحِبِ الصَّدِيقَ الصَّالِحَ فَلَنْ تَنْدَمَ أَبَدًا.

İyi arkadaşla dostluk kurarsan asla pişman olmazsın.

(2) لَوْ عَصَيْتَ أَوَامِرَ الْوَالِدَيْنِ فَلَنْ تَنَالَ مَحَبَّتَهُمَا.

Anne-babanın emirlerine isyan edersen sevgilerini asla kazanamazsın.

(3) إِنْ لَمْ تُتَابِعِ الدُّرُوسَ وَ الاِخْتِبَارَاتِ مَعًا فَلَنْ تَفْهَمَ الْمَوْضُوعَاتِ جَيِّدًا.

Dersleri ve deneyleri birlikte takip etmezsen konuları iyi öğrenemeyeceksin.

(4) مَتَى تَنْظُرْ إِلَى الْحَيَاةِ بِتَشَاؤُمٍ فَلَنْ تَنْجَحَ فِي التَّغَلُّبِ عَلَى مَتَاعِبِكَ.

Hayata ne zaman kötümser bakarsan, güçlükleri yenmeyi başaramazsın.

(5) لَوْ تُحَافِظُونَ عَلَى صِحَّتِكُمْ حَسْبَمَا يَلْزَمُ فَلَنْ يُصِيبَكُمْ أَيُّ مَرَضٍ.

Sağlığınızı gereği gibi korursanız, hiçbir hastalığa yakalanmazsınız.

(6) لَوْ يَكُونُ الْجَوُّ مُمْطِرًا فَمَا نَخْرُجُ بِدُونِ مِظَلَّةٍ.

Hava yağışlı olursa şemsiye almadan çıkmayız.

(7) أَيَّانَ يَصِفِ الطَّبِيبُ عِلاَجًا لِي فَلاَ أُهْمِلُ شِرَاءَهُ مِنَ الصَّيْدَلِيَّةِ.

Doktor bana ilaç yazdığında, eczaneden almayı ihmal etmem.

(8) مَهْمَا تَقُلْ فَلَنْ تُقْنِعَنِي مَا دُمْتَ تَكْذِبُ.

Ne dersen de, yalan söylediğin müddetçe beni ikna edemiyeceksin.

(9) مَهْمَا يَكُنْ فَلَنْ تَصْعَدُوا قِمَّةَ الْجَبَلِ مُنْفَرِدِينَ.

Ne olursa olsun, dağın tepesine (zirveye) tek başınıza çıkmayacaksınız.

(10) حَيْثُمَا تَذْهَبْ فَلَنْ أُزْعِجَكَ بِالْهَاتِفِ.

Nereye giderseniz gidin, sizi telefonla rahatsız etmeyeceğim.

(11) مَنْ جَدَّ وَ اجْتَهَدَ فِي صِبَاهُ فَمَا تُوَاجِهُهُ الْمَشَاكِلُ الْاِقْتِصَادِيَّةُ.

Kim küçüklüğünde çalışıp çabalarsa, ekonomik sıkıntılarla karşılaşmaz.

(12) إِنْ تَصْنَعْ كُلَّ مَا أَنْصَحُكَ بِهِ فَلَنْ تَخِيبَ أَبَدًا.

Sana verdiğim bütün öğütleri tutarsan, kesinlikle hüsrana uğramayacaksın.

(13) لَوْ تَأَخَّرَ الطُّلَّابُ عَنِ الدَّرْسِ فَلَا يُدْخِلُهُمُ الْأُسْتَاذُ الْفَصْلَ.

Şayet öğrenciler derse geç kalırlarsa, öğretmen kendilerini derse almayacak.

(14) إِذَا لَمْ تَسْمَعْ كَلَامَ وَالِدَيْكَ فَلَنْ تَفُوزَ بِرِضَى اللهِ.

Anne-babanın sözünü dinlemezsen, Allah'ın rızasını elde edemezsin.

(15) مَتَى تُوَافِقِ الْأُمَمُ الْمُتَّحِدَةُ عَلَى هٰذَا الْقَرَارِ فَلَا تَرْضَى عَنْهُ الدُّوَلُ الْمُتَخَلِّفَةُ.

Birleşmiş Milletler bu kararı onaylarsa, geri kalmış ülkeler bundan memnun kalmayacak.

(16) إِنْ تُطْرَدْ مِنْ عَمَلِكَ هٰذَا أَيْضًا فَمَا يَبْقَى أَمَامَكَ خِيَارٌ آخَرُ.

Eğer bu işinden de kovulursan, önünde başka bir seçenek kalmıyor.

(17) إِنْ تُحَاوِلْ أَنْ تَنْشُرَ أَفْكَارَكَ الْهَدَّامَةَ فَلَنْ تَجِدَ مِنَّا مَنْ يُعِينُكَ.

Şayet yıkıcı düşüncelerini yaymaya çalışırsan içimizden sana yardımcı olacak kimse bulamazsın.

(18) لَوْ تَسُدَّ دُيُونَكَ فِي وَقْتِهَا فَلَا تُعَانِي مِنْ أَيَّةِ مُشْكِلَاتٍ.

Eğer borçlarını zamanında ödersen hiçbir sıkıntı çekmezsin.

Başında سَ , سَوْفَ ve قَدْ Bulunan Cevap Cümlesi İle İlgili Örnek		
		Şart İsmi (Mefûlün Fîh)
فَقَدْ تَطِيشُ	تُمْدَحْ كَثِيرًا	مَتَى
(قَدْ lı Cevap Cümlesi)	Şart Fiili	Şart Edatı
Fazla övüldüğünde şımarabilirsin.		

BAŞINDA 'SİN', 'SEVFE' VE 'KAD' BULUNAN CEVAP CÜMLELERİ İLE İLGİLİ ÖRNEK CÜMLELER

(1) إِنْ تُسَافِرْ إِلَى الْأَمَاكِنِ السِّيَاحِيَّةِ فَسَتَكْسِبُ خِبْرَةً وَ مَعْرِفَةً

Turistik mekanlara gidersen, deneyimin ve bilgin artar.

(2) مَتَى تُهْمِلُوا أَعْمَالَكُمْ فَقَدْ أَسَأْتُمْ إِلَى وَطَنِكُمْ.

İşlerinizi ihmal ettiğiniz zaman, ülkenize kötülük etmiş olursunuz.

(3) مَنْ يُفَكِّرْ جَيِّدًا فَسَيَجِدُ حِيلَةً مَا مُطْلَقًا.

Her kim gereğince düşünürse mutlaka bir çözüm yolu bulur.

(4) إِذَا زُرْتَ الْبِلَادَ الْأَجْنَبِيَّةَ فَسَتَرَى مَا يُثِيرُ إِعْجَابَكَ.

Yabancı ülkeleri ziyaret ettiğinde ilgini çekecek şeyler göreceksin.

(5) لَوْ سَافَرْتَ إِلَى رُومَا فَسَوْفَ تُشَاهِدُ الْآثَارَ الْقَدِيمَةَ.

Roma'yı ziyaret edecek olursan, eski eserler görürsün.

(6) إِنْ تَكْسِرْ قُلُوبَ أَقَارِبِكَ فَقَدْ نَدِمْتَ عَلَى مَا فَعَلْتَ.

Yakınlarının kalplerini kırarsan yaptığına pişman olursun.

(7) مَنْ يَضَعْ لَبِنَةً فِي بِنَاءِ مُجْتَمَعٍ مُثَقَّفٍ فَسَيُذْكَرُ بِمَا عَمِلَهُ مِنْ خَيْرٍ دَائِمًا.

Her kim kültürlü bir toplum yaratılmasında bir tuğla koyarsa, işlediği hayır sebebi ile daima anılacaktır.

(8) إِنْ تَتَّبِعْ نُصْحَ الطَّبِيبِ فَسَتَبْرَأُ مِنْ مَرَضِكَ حَالاً.

Doktorun tavsiyesine uyarsan derhal iyileşirsin.

(9) إِنْ تُحْسِنْ إِلَى الْيَتَامَى وَ الْعَجَائِزِ فَسَيُؤْتِيكَ اللهُ أَجْرَكَ أَضْعَافًا مُضَاعَفَةً.

Yetimlere ve düşkünlere iyilikte bulunursan, Allah sevabını kat kat verecektir.

(10) أَيَّانَ يَأْتِ فَصْلُ الصَّيْفِ فَسَوْفَ نَرْتَدِي الْمَلَابِسَ الْقُطْنِيَّةَ.

Yaz ayı geldiği zaman, pamuklu elbiselerimizi giyeceğiz.

(11) مَنْ ظَلَمَ النَّاسَ فَقَدْ نَدِمَ.

Kim insanlara zulmederse pişman olur.

(12) لَوْ تُقَاطِعُنِي أَثْنَاءَ الْكَلَامِ فَسَأُؤَنِّبُكَ تَأْنِيبًا.

Konuşma esnasında sözümü kesersen, seni fena halde haşlarım.

(13) مَنْ غَرْبَلَنِي فَقَدْ نَخَلْتُهُ.

Beni kalburdan geçireni elerim (Dinsizin hakkından imansız gelir).

(14) إِنْ تَتْرُكِ النَّوَافِذَ مَفْتُوحَةً فِي يَوْمٍ عَاصِفٍ فَقَدْ تَنْكَسِرُ الشَّبَابِيكُ.

Fırtınalı bir günde pencereleri açık bırakırsan camlar kırılabilir.

(15) مَهْمَا تُحَاوِلْ جَمْعِيَّةُ حِفْظِ الْمُسْتَهْلِكِينَ فَسَتَرْفَعُ الشَّرِكَةُ أَسْعَارَ مُنْتَجَاتِهَا فِي يَنَايِر.

Tüketicileri Koruma Derneği ne kadar uğraşırsa uğraşsın, şirket ürün fiyatlarını Ocak ayında yükseltecek.

(16) مَتَى تَدَّخِرِ الْمَالَ فَسَوْفَ تَنْتَفِعُ بِهِ وَقْتَ الْحَاجَةِ.

Parayı ne zaman biriktirirsen, ihtiyaç anında ondan yararlanırsın.

(17) إِذَا أَحْسَنْتَ إِلَى النَّاسِ فَقَدْ مَلَكْتَ قُلُوبَهُمْ.

İnsanlara iyilkte bulunursan kalplerini fethedersin.

ÖNEMLİ NOT

Arapça'da zaman zaman bir emir ve nehiy fiilini takip eden meczum muzâri fiiller karşımıza çıkar. Gramerciler bu meczum muzâri fiilleri, cümleden kaldırılmış olan şart edatının cevap cümlesi olarak yorumlamışlardır. Aşağıdaki örnekleri dikkatle inceleyelim.

'ÖNEMLİ NOT' İLE İLGİLİ ÖRNEK CÜMLELER

(1) اِقْرَأْ هَذَيْنِ الْكِتَابَيْنِ بِدِقَّةٍ تَسْتَفِدْ مِنْهُمَا كَثِيرًا.

Bu iki kitabı dikkatli oku (okursan), çok istifade edersin.

(2) يَقُولُ قَوْلٌ مَأْثُورٌ: خَالِفْ تُعْرَفْ.

Bir atasözü şöyle der: "(İnsanlara) Muhalefet et (edersen), şöhret kazanırsın".

(3) أَصْغِ إِلَى شَرْحِ الْمُعَلِّمِ تَتَعَلَّمِ الْمَوْضُوعَاتِ جَيِّدًا.

Öğretmenin açıklamalarına kulak ver (verirsen), konuları iyi öğrenirsin.

(4) كُلْ قَلِيلاً تَسْلَمْ مِنَ الأَمْرَاضِ.

Az ye (yersen), hastalıklardan korunursun.

(5) قَالَ النَّبِيُّ (ص): صُومُوا تَصِحُّوا.

Oruç tutunuz (tutarsanız), sağlıklı olursunuz.

(6) اِتَّجِرُوا تُصْبِحُوا أَغْنِيَاءَ.

Ticaret yapın (yaparsanız), zengin olursunuz.

(7) لاَ تُسْرِعْ فِي الْقِرَاءَةِ تُخْطِئْ كَثِيرًا.

Okumada aceleci davranma (davranırsan), çok hata yaparsın.

(8) لاَ تُثَرْثِرْ كَثِيرًا تَغْلَطْ كَثِيرًا.

Fazla gevezelik etme (edersen), fazla pot kırarsın.

(9) لاَ تَعْتَمِدْ عَلَيْكَ كَثِيرًا تَخِبْ مَجْهُودَاتُكَ.

Kendine fazla güvenme (güvenirsen), çabaların boşa gider.

(10) لاَ تَتَثَاءَبْ عِنْدَ الضُّيُوفِ تُعَبْ.

Misafirlerin yanında esneme (esnersen), ayıplanırsın.

(11) تَكَلَّمُوا تُعْرَفُوا، فَإِنَّ الْمَرْءَ مَخْبُوءٌ تَحْتَ لِسَانِهِ.

Konuşun ki (konuşursanız) tanınasınız, zira kişi dilinin altında gizlidir.

كَيْفَ تَصِفُ الْأَشْيَاءَ الَّتِي حَوْلَكَ

اَلْوَصْفُ مِنَ الْمَهَارَاتِ اللُّغَوِيَّةِ الَّتِي يَحْتَاجُ إِلَيْهَا الْإِنْسَانُ لِلتَّعْبِيرِ وَ الْبَيَانِ، وَ تَعْتَمِدُ مُعْظَمُ الْأَوْصَافِ اللُّغَوِيَّةِ عَلَى الْحَوَاسِّ الْخَمْسِ: اَلذَّوْقِ (وَ هُوَ بِاللِّسَانِ)، وَ الشَّمِّ (وَ هُوَ بِالْأَنْفِ)، وَ اللَّمْسِ (وَ هُوَ بِأَعْضَاءِ كَثِيرَةٍ خُصُوصًا بِالْأَصَابِعِ)، وَ السَّمْعِ (وَ هُوَ بِالْأُذْنِ)، وَ الْبَصَرِ (وَ هُوَ بِالْعَيْنِ).

بِاللِّسَانِ تَذُوقُ الطَّعْمَ (اَلطُّعُومَ): مَثَلاً تَذُوقُ السُّكَّرَ الْحُلْوَ وَ مَاءَ الْبَحْرِ الْمَالِحَ، وَ مَاءَ النَّهْرِ الْعَذْبَ، وَ اللَّيْمُونَ الْحَامِضَ أَوِ الْقَارِصَ وَ الشَّطَّةَ الْحَرِيفَةَ. وَ بِالْأَنْفِ تَشُمُّ الرَّائِحَةَ (اَلرَّوَائِحَ) مَثَلاً: تَشُمُّ رَائِحَةَ الزُّهُورِ الْجَمِيلَةَ أَوِ الطَّيِّبَةَ أَوِ الزَّكِيَّةَ، وَ رَائِحَةَ اللَّحْمِ الْفَاسِدِ النَّتِنَةَ وَ رَائِحَةَ الْخُبْزِ الْقَدِيمِ الْعَفِنَةَ وَ رَائِحَةَ الْمُسْتَنْقَعَاتِ الْكَرِيهَةَ.

وَ بِالْأَصَابِعِ تَلْمِسُ سَطْحَ (سُطُوحَ) الْأَشْيَاءِ مَثَلاً: تَلْمِسُ الْحَرِيرَ النَّاعِمَ وَ الصُّوفَ الْخَشِنَ، وَ الثَّلْجَ الْبَارِدَ وَ لَهَبَ الشَّمْعَةِ السَّاخِنَ أَوِ الْحَارَّ.

وَ بِالْعَيْنِ تُبْصِرُ كَثِيرًا مِنَ الْمَرْئِيَّاتِ الْمُخْتَلِفَةِ: تَرَى اْلأَلْوَانَ (اَلْأَحْمَرَ وَ اْلأَخْضَرَ وَ اْلأَصْفَرَ وَ اْلأَزْرَقَ وَ اْلأَبْيَضَ وَ غَيْرَهَا). وَ تَرَى أَيْضًا اْلأَشْكَالَ (اَلْمُثَلَّثَ وَ الْمُرَبَّعَ وَ الْمُسْتَطِيلَ وَ الْمُسْتَدِيرَ وَ غَيْرَهَا). وَ تُدْرِكُ اْلأَحْجَامَ (اَلْكَبِيرَ وَ الصَّغِيرَ وَ الْمُتَوَسِّطَ وَ الضَّيِّقَ وَ الْوَاسِعَ وَ غَيْرَهَا). وَ تُدْرِكُ كَذٰلِكَ الْهَيْآتِ (اَلْمُسْتَقِيمَ وَ الْمُنْحَنِي أَوِ الْمُعْوَجَّ وَ الْمُتَنَاسِقَ وَ الْمُتَنَافِرَ وَ الْمُحَرَّكَ وَ السَّاكِنَ وَ غَيْرَهَا).

وَ بِاْلأُذُنِ تَسْمَعُ الصَّوْتَ (اَلْأَصْوَاتَ) مَثَلاً: تَسْمَعُ حَدِيثَ النَّاسِ، وَ كَلاَمَهُمْ وَ تَسْمَعُ ضَحِكَهُمْ وَ بُكَاءَهُمْ. وَ مِنَ الطُّيُورِ تَسْمَعُ زَقْزَقَةَ الْعُصْفُورِ، وَ غِنَاءَ الْحَسُّونِ، وَ مِنَ الْحَيَوَانِ تَسْمَعُ نُبَاحَ الْكَلْبِ، وَ صَهِيلَ الْفَرَسِ، وَ نَهِيقَ الْحِمَارِ، وَ زَئِيرَ اْلأَسَدِ، وَ نَقِيقَ الضَّفَادِعِ وَ خُوَارَ الْبَقَرَةِ كَمَا تَسْمَعُ فَحِيحَ اْلأَفْعَى. وَ مِنَ الطَّبِيعَةِ تَسْمَعُ هَزِيمَ الرَّعْدِ وَ خَرِيرَ الْمَاءِ وَ حَفِيفَ اْلأَشْجَارِ وَ مِنَ الْمُوسِيقَى تَسْمَعُ النَّغَمَاتِ وَ اْلأَلْحَانَ.

كلمة اليوم

إِذَا دَعَتْكَ قُدْرَتُكَ إِلَى ظُلْمِ النَّاسِ فَاذْكُرْ قُدْرَةَ اللهِ عَلَيْكَ!